

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om betalt uddannelse i arbejdstiden.

[Af Marianne Bentsen-Pedersen (SF) m.fl.]

(Beslutningsforslag nr. B 30. Fremsat 19/2 82).

Forslaget sættes til forhandling.

*Forhandling***Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):**

Socialistisk folkeparti har stillet et forslag om betalt uddannelse i arbejdstiden. Jeg er ganske enig med SF at der er behov for en reform på dette område. Uddannelse og viden er nøgleord, hvis lønmodtagerne skal følge med i eller helst være lidt forud for udviklingen på arbejdsmarkedet, og det gælder ikke mindst den teknologiske udvikling. Betalt uddannelsesfrihed vil desuden kunne skabe beskæftigelse både i form af erstatningsarbejdskraft for de uddannelsessøgende og i form af en udvidet lærerstab.

Efter regeringens opfattelse er det imidlertid helt afgørende, at arbejdsmarkedets parter får mulighed for selv at vurdere og tage stilling til en sådan uddannelsesreform, f.eks. i forbindelse med de kommende overenskomstforhandlinger med henblik på fastlæggelse af en overenskomstmæssig ret til betalt frihed til uddannelse efter nærmere givne retningslinier.

Efter regeringens opfattelse bør staten endvidere ikke bidrage til finansieringen af selve uddannelsesfriheden. Hvis staten påviseligt sparer andre udgifter, f.eks. til arbejdsledeshedsdagpenge, kan det dog overvejes f.eks. i en overgangsperiode at yde et begrænset bidrag til ordningen.

Men derimod har det offentlige en vigtig rolle på tre områder.

I første omgang vil jeg bidrage med at skaffe et overblik over uddannelsesbehov og uddannelsesstilbud.

I anden omgang, når parterne er nået frem til en aftale, bør staten træde til med den nødvendige følgelovgivning, bl.a. således at det sikres, at alle lønmodtagere bliver omfattet af lovgivningen.

Endelig skal det offentlige have ansvaret for, at der er de nødvendige uddannelsesstilbud til rådighed i takt med lønmodtagernes udnyttelse af ordningen.

Til de enkelte dele i beslutningsforslaget har jeg nogle bemærkninger. Regeringen er enig i princippet om, at alle beskæftigede og arbejdsløse skal have mulighed for at få betalt uddannelse, og i, at det er arbejdsgiverne, der må betale for det. Det offentlige skal selvfølgelig bidrage som arbejdsgiver, men derimod principielt ikke påtage sig herudover at betale løn eller godtgørelse under uddannelsen; det er og må være et overenskomstsspørgsmål.

Princippet om løbende optjening af ret til uddannelsesfrihed forekommer interessant og sikkert også praktisabelt. Dog synes 120 timer årligt, som er anført i bemærkningerne, at ligge på et plan, der vel knap er realistisk, i hvert fald ikke i de første par år. Det samme gør sig gældende også for antallet af beskæftigede, der løbende skal være i uddannelse.

Regeringen finder derimod, at netop undervisning er et område, hvor vi her i landet har lagt vægt på, at det offentlige har et varieret og relevant udbud af undervisningsmuligheder, og finder, at det offentlige bør udvide sine uddannelsesstilbud, efterhånden som lønmodtagerne begynder at udnytte ordningen. Der findes selvfølgelig områder såvel inden for den offentlige sektor som inden for den private, hvor der i dag foregår undervisning, som det ville være naturligt at lade køre videre som hidtil også i økonomisk henseende.

En aldersgrænse på 25 år lyder fornuftig, men jeg mener, at denne aldersgrænse skal omfatte alle, der uddanner sig i arbejdstiden, uanset om der er tale om almene eller erhvervsfaglige uddannelser. Uanset det rigtige i at tilgodese de skolemæssigt dårligt uddannede må vi nok erkende, at det foreliggende forslag om at give alle beskæftigede mulighed for gennem supplerende skolegang at erhverve 12 års skoleuddannelse ligger betydeligt ud over, hvad der er realistisk på nuværende tidspunkt. Almene og erhvervsfaglig-

[Undervisningsministeren]

ge uddannelsesstilbud bør indgå på lige fod i den generelle ordning om betalt uddannelsesfrihed, sådan at lønmodtageren frit kan vælge efter ønsker og behov.

Regeringen er enig med forslagsstillerne i, at også de arbejdsløse bør have undervisningstilbud, bl. a. for at bringe dem den nødvendige viden og uddannelse til at kunne påtage sig tilbudt arbejde.

Regeringen deler også forslagsstillernes opfattelse af, at udnyttelsen af uddannelsesretten ikke må medføre fortabelse af rettigheder på arbejdspladsen.

Jeg vil gerne til slut på ny understrege betydningen af, at arbejdsmarkedets parter inddrages i denne sag, sådan at de får mulighed for selv at udforme en uddannelsesreform på den måde, det er mest hensigtsmæssigt for arbejdsmarkedet.

For at undgå misforståelser vil jeg gerne sige, at dette ikke betyder, at reformen skal trække i langdrag. Den bør træde i kraft snarest muligt, når arbejdsmarkedets parter har taget stilling, men selve det første skridt bør og må ligge dér – det er deres sag – og jeg tror, man skal være varsom med at blande sig voldsomt i det, indtil parterne har taget stilling.

Jytte Andersen (S):

En af de politiske udfordringer, vi står over for i 1980'erne, er at skabe grundlaget for en uddannelsesreform for den voksne generation. I socialdemokratiets arbejdsprogram hedder det bl. a.:

»Målet må være at gennemføre en lovgivning om betalt frihed til uddannelse, som sikrer ret til at deltage i uddannelse i arbejdstiden med løngodtgørelse samt ret til at vende tilbage til sit tidligere arbejde. Den enkelte må have ret til selv at vælge sin uddannelse, og der må gives mulighed for op-søgende virksomhed på arbejdspladsen.«

I regeringens oplæg til en forstærket indsats for beskæftigelsen 1982-85 hedder det bl. a.:

»Sammen med en fortsat udbygning af mulighederne for arbejdsmarkedsuddannelser, erhvervsmæssige efteruddannelsesmuligheder, vil regeringen efter forhandling med arbejdsmarkedets parter i året 1982-83 fremlægge forslag til en rammelov om betalt frihed til uddannelse.«

I statsministerens redegørelse 12. januar 1982 hedder det videre:

»På basis af en landsomfattende undersøgelse af befolkningens arbejdstid vil regeringen lægge op til en drøftelse med arbejdsmarkedet og folketinget herom. Mest nærliggende vil det være at gennemføre en afspadseringsordning for overarbejde og en generel rammeordning for betalt frihed til uddannelse; . . . andre initiativer kan . . . komme på tale.«

På faglige kongresser er kravet om betalt frihed til uddannelse rejst med større og større styrke. SiD har gang på gang fremhævet de sociale uligheder i vort samfund, som klart hænger sammen med et uddannelsesefterløb.

LO har peget på muligheden for at lade reformen om betalt frihed til uddannelse indgå i en langsigtet beskæftigelsesplanlægning.

På internationalt plan har den danske regering i 1974 tilsluttet sig ILO-konventionen om betalt frihed til uddannelse. Konventionen er ganske vist ikke ratificeret i Danmark, hvilket hænger sammen med arbejdsgivernes manglende lyst til at lade deres internationale accept komme til udtryk i konkret dansk handling.

En voksenuddannelsesreform har som her beskrevet gentagne gange været på den hjemlige og den internationale dagsorden, og i den socialdemokratiske gruppe finder vi det værdifuldt, at spørgsmålet er på dagsordenen her i tinget. Vi finder det nødvendigt at understrege, hvilke to elementer der for os er væsentlige i den politiske drøftelse om betalt frihed til uddannelse, som ligger foran os.

For det første: reformen bør være en uddannelsesreform, der skal sikre alle lønmodtagere en ret til selv at vælge en uddannelse. Vi lever i et samfund, der for den enkelte – og specielt dem med en meget kort skolegang – forekommer mere og mere uoverskueligt. Vi ved, at udviklingen vil blive præget af forandringer, som stiller store krav til bevægelighed og kreativitet. Det enkelte individs mulighed for at fungere engageret og medansvarligt i arbejdslivet såvel som i det demokratiske livs beslutninger kræver, at uddannelseskløften udjævnes, og at den del af befolkningen, som i årevis har betalt til et uddannelsessystem, de ikke selv nåede at få udbytte af, nu sikres reelle muligheder for uddannelse.

[Jytte Andersen]

Punkt 2: uddannelsesindholdet bør tilrettelægges på den voksnes betingelser og fremstå som et reelt tilbud. Dette betyder selvsagt, at retten til at vende tilbage til sit arbejde skal sikres. Det betyder også, at uddannelsen skal tilrettelægges på den voksnes betingelser. Her bør alle muligheder stå åbne: brede, almene uddannelsesstilbud, der fremmer den sociale, kulturelle udvikling, jobkvalificerende kurser og kompetencegivende uddannelser.

SFs forslag indeholder en række af de her beskrevne elementer, som bør vurderes i uddannelsesudvalget, men det bør også nævnes, at SFs forslag på en række punkter er uklare.

For det første bygger forslaget på en forestilling om, at en voksenuddannelsesreform lader sig bygge op meget hurtigt, og også den forestilling, at meget specifikke arbejdsmarkedsforhold lader sig bestemme her i folketinget, hvilket vi som bekendt ikke har tradition for.

For det andet indeholder forslaget ingen prioriteringer, såfremt dette måtte være nødvendigt, og heller ingen forslag til opsøgende virksomhed, som skal sikre, at den dårligst motiverede gruppe kommer ind i uddannelsessystemet.

Forslaget forekommer fikseret på eksamenskurser, kompetencegivende kurser og meget lange kurser, og dette får mig til sluttelig at spørge, om ikke ideen »betalt frihed til uddannelse« rettere burde hedde »betalt frihed til personlig udvikling« for dermed at illustrere forskellen imellem den traditionelle opfattelse af begrebet uddannelse og tankegangen bag uddannelsesreformen, nemlig at dette er et spørgsmål om øget livskvalitet for den enkelte, en tankegang, der altid har været livsnerven i det folkeoplysende arbejde, og det ville glæde dette ting, om vi til næste år i 200-året for Grundtvigs fødsel kunne bringe dansk folkeoplysningstradition et stort skridt videre.

Som nævnt hilser vi det velkomment, og vi glæder os til at drøfte forslaget i uddannelsesudvalget.

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg vil gerne sige til socialdemokratiets ordfører, at dette forslag ikke handler om folkeoplysning i den gode forstand, som vi har kendt det som en god tradition i Danmark, og jeg tror, gode, gamle Grundtvig

ville vende sig i sin grav, hvis han nu blev brugt som løftestang for det tvangsmæssige forhold, der ligger i dette her. Jeg føler netop, at man med et sådant forslag fraviger alt, hvad der spirer og gror ude blandt folket.

Vi erfarer nu på ny, at SF føler sig foranlediget til at fremlægge socialdemokratiets tanker som forslag, og det kan man synes er interessant eller ikke. Jeg forstår så på den socialdemokratiske ordfører, at vi nu taler om en af de store reformer i 1980'erne. Jeg kan ikke helt støtte, at dette skulle være et oplæg til en reform.

Jeg er usikker med hensyn til de meget upræcise ting, der er konkret fremlagt i forslaget. Der står, at alle beskæftigede har ret til at deltage i uddannelse, og at mindst 10 pct. af de beskæftigede på en virksomhed løbende skal kunne deltage. Hvem er det, forslaget henvender sig til? Hvem skal det omfatte? Er det folkeskolelærerne, er det departementschefen, er det alle ansatte på virksomhederne, hvem er det? Jeg kan forstå af bemærkningerne, at det i hvert fald ikke er den hjemmearbejdende kvinde, og det er formentlig heller ikke den medhjælpende ægtefælle. De henvises i forslagets bemærkninger til fritidsundervisningen, og det er en interessant diskriminering, man her ser.

Så vil jeg gerne spørge, hvem der skal tilrettelægge disse ting. Der står, det er fagbevægelsen, der skal tilrettelægge, men samtidig står der, at man kan vælge frit mellem tilbuddene inden for branchen. Hvad er det for en frihed, man byder den enkelte, der ønsker at deltage i et kursus? Jeg føler, den er meget begrænset. I øvrigt er det også fagbevægelsen, der skal ansætte lærerne.

Endvidere har vi jo den hos SF ikke ukendte tankegang – og jeg kunne forstå, at den blev bakket op af undervisningsministeren – at dette her skal betales af arbejdsgiveren, og så må jeg nok sige, at man er langt fra virkeligheden. Er det da hverken gået op for socialdemokratiet eller SF, at vores virksomheder i dag har mere end nok at gøre med det, de er blevet pålagt fra det offentlige side?

Jeg må gå meget imod, at det er fagbevægelsen og den alene, der skal dirigere uddannelsens indhold.

Jeg kunne godt tænke mig at spørge, om der skal være ret eller pligt til uddannelse, og

[Karen Højte Jensen]

jeg kunne egentlig også godt tænke mig at spørge, hvad dette her koster.

Så taler man om, at det vil reducere udbuddet af arbejdskraft, og det synes at være en af de overordnede målsætninger for regeringen i øjeblikket. Jeg kan da godt se, at det ser lidt pænere ud at opbevare nogle ledige i uddannelsessystemet, fremfor at de går på gaden, men det er jo alt sammen lappeløsninger, fordi socialdemokratiet føler ulyst og manglende styrke til at gøre noget ved de grundlæggende økonomiske problemer.

Men jeg synes, det er vigtigt, at virksomhederne har en kvalificeret medarbejderstab, og derfor finder det også en høj grad af faglig uddannelse sted netop i relation til de enkelte virksomheder. Denne erhvervskvalificering er arbejdsmarkedets parter enige om nødvendigheden af, og jeg finder det ikke ønskeligt, at politikerne blander sig i disse forhold. Desværre løfter SF end ikke en flig af sløret vedrørende indholdet af den uddannelse, de ønsker etableret. De siger, det er fagbevægelsen, der skal stå for det, men hvad skal indholdet være? Det var dog ikke uinteressant.

Jeg vil gerne slå fast, at det konservative folkeparti finder, at undervisning i almene emner er et personligt anliggende og et samfundsanliggende, men ikke umiddelbart et virksomhedsansvar. Vi vender os imod enhver yderligere belastning af den i forvejen trængte produktion, som har mere end nok med blot at holde skruen i vandet. Almene kurser må henvises til fritiden, medmindre undervisningen indgår som led i en virksomhedsorienteret uddannelse.

Vi kan ikke støtte forslaget.

Tørnæs (V):

Det er jo et særdeles vidtgående forslag, SF her har fremsat. Lad det være sagt med det samme, at de uddannelsesformer, der er nødvendige for, at de forskellige arbejdspladser kan beherske og benytte sig af de teknologiske fremskridt, de nye produktionsformer osv., går vi selvfølgelig ind for, i det omfang der er behov for sådanne. Det er klart, at det er hensigtsmæssigt, at man derudover også har mulighed for at få en almen uddannelse. Vi mener, at der er ganske gode muligheder for det, at det faktisk allerede finder sted, dels i aftaler mellem arbejdsmarkedets par-

ter, dels inden for fritidslovgivningens rammer.

Men ud over det er der jo her i forslaget tale om, at der også skal foregå uddannelse i fagforeningsvirksomhed. Det kan vel ikke være rigtigt, at det nu skal være et lovgivningsanliggende at uddanne unge eller for så vidt andre til en bestemt politisk holdning.

Det hedder så smukt »betalt frihed til uddannelse«. Ja, det er nok et spørgsmål, om det ikke i stedet for i virkeligheden viser sig at ville blive selvbetalt ufrihed. Det er jo til syvende og sidst deltagerne selv, der kommer til at betale det. Der er ingen, der skal tro, at arbejdsgiverne har en stor stak penge, de bare kan tage af og putte ind i et sådant forslag. Det er naivitet at tro det.

Den forrige taler bemærkede, at vi jo ikke har fået oplyst, hvad det koster, men en hurtig hovedregning kan sige noget i retning af, at SF her i dag har fremsat et beslutningsforslag, der koster noget i retning af 20 mia kr. Jeg synes nok, det er værd at tage med i vurderingen af SFs ansvarlighed med hensyn til samfundsøkonomien.

Jeg skal derfor på mit partis vegne på det skarpeste tage afstand fra forslaget.

Halvgaard (FP):

Det foreliggende forslag betyder en yderligere belastning for erhvervslivet, som fremskridtspartiet ikke kan støtte.

Grethe Kindberg Jørgensen (CD):

Jeg skal med det samme gøre CDs stilling klar. Vi må afvise forslaget. For det første mener vi ikke, at der i den nuværende situation er økonomi hverken hos det offentlige eller på det private arbejdsmarked til at pålægge nogen af parterne så store økonomiske byrder, og endvidere mener vi, at fritids- og voksenundervisningen, som er nævnt i bemærkningerne, er så udbygget nu, at man på nuværende tidspunkt må klare sig her.

Tinning (VS):

VS kan generelt støtte det foreliggende forslag. Vi mener, det er vigtigt, at der bliver mulighed for betalt uddannelse i arbejdstiden. Vi mener også, det generelt må være sådan, at den mulighed er arbejdsgiverfinansieret. I diskussionen om lovgivningsmagtens rolle i overenskomstspørgsmål m.v. mener vi,

[Tinning]

at det på dette område som på en række andre områder faktisk er sådan, at lovgivningsmagten udmærket kan have den funktion, som hedder at fastlægge eller udvikle nogle bestemte minimumsrammer og sige: det og det skal den enkelte i hvert fald have mulighed for. Om man så lokalt via overenskomster eller andet er i stand til at gennemtvinge endnu bedre vilkår, er selvfølgelig noget andet. Vi er ikke specielt trygge ved, at vi får betalt uddannelse i arbejdstiden inden så skrækkelig længe, hvis vi overlader dette her til de såkaldte forhandlinger og snak mellem DA og LO.

Hvad angår de ting, der er nævnt i forslaget om 120 timer som et minimumskrav og uddannelse op til 12 år som et minimumskrav, skal jeg blot understrege, at vi opfatter det som minimumskrav.

Men ud over den generelle støtte er der dog en del steder, hvor vi synes, der er noget, man enten kunne kalde uklarheder, problemer el.lign., i netop den måde at realisere den betalte uddannelse i arbejdstiden på, som SF har foreslået. F.eks. hvad angår det såkaldte punkt 2, litra c - og det er altså den del, som vedrører dem, som er fyldt 25 og ikke har modtaget 12 års undervisning - synes jeg i hvert fald, det er svært at forestille sig, hvordan man på den ene side forholdsvist detaljeret kan sige, at undervisningen skal gennemføres tværfagligt og projektorganiseret, og samtidig, at undervisningen skal tage udgangspunkt i deltagerens erfaringer osv., når man netop, som også ordføreren for socialdemokratiet var inde på, støtter sig stærkt til specialarbejderuddannelse, gymnasium, HF, EFG, faglig efteruddannelse o.lign.

Vi mener, det er vigtigt for begge dele af dette forslag at sige, at det, der er det afgørende, er, at deltagerne på disse hold bestemmer, hvad de vil bruge deres ret til undervisning til, og det kan selvfølgelig dreje sig om nogle af de ting, der er nævnt her, men f.eks. også om kurser, der tager udgangspunkt i nærliggende boligområder, i ens eget boligområde, lokale energiproblemer, eller hvad ved jeg. Det kan man selvfølgelig udmærket arbejde med inden for disse undervisningsformer, men man kan også forestille sig kurser, som er anderledes, og jeg synes, det er vigtigt at få præciseret de ting.

En anden del, som også er lidt uklar, er spørgsmålet om, hvilke muligheder der er for

f.eks. at deltage i de kurser eller undervisningstilbud, som kører inden for andre brancher end den, man selv er i. Man kan jo godt have en interesse i at deltage i noget, som foregår et andet sted.

Jeg synes også, vi er nødt til i uddannelsesudvalget at diskutere forholdene for specielt dem, som er uden tilknytning til en branche eller uden tilknytning til en arbejdsplads, altså grupper som bistandsklienter og patienter, husmødre, og hvad ved jeg, diskutere, hvilke særlige foranstaltninger der kan træffes for også at inddrage disse grupper i udbygningen af dette uddannelsesstilbud.

Til sidst skal jeg blot understrege vores syn på, hvem der bliver tilknyttet en sådan ordning som lærere. Selvfølgelig kan der være tale om lærere, der ellers arbejder i folkeskolen eller andre steder inden for det almindelige uddannelsessystem, men der kan også være tale om, at man til de forskellige kurser bruger lærerkræfter, som måske til daglig arbejder som svejsere, jurister eller noget andet. Vi mener, det er vigtigt at sikre, at en sådan udbygning ikke fører til skabelsen af en masse småjob, som i realiteten altså er noget mere end normal arbejdstid, men at man forsøger at sikre, at det kommer til at dreje sig om, at den samlede arbejdstid for den enkelte lærer ikke kommer op over det normale, men altså bliver tilrettelagt og brugt anderledes.

Generelt skal jeg til sidst sige, at vi er meget positive over for, at forslaget er fremkommet, og at vi selvfølgelig gerne, som det hedder, deltager i en positiv udvalgsbehandling.

Lone Dybkjær (RV):

Jeg skal beklage, at jeg ikke fik anmeldt min deltagelse i tide. Da mit partis ordfører i denne sag, hr. Ole Vig Jensen, ikke kan være til stede, skal jeg på partiets vegne gøre nogle få bemærkninger om forslaget.

Jeg vil for det første sige, at vi ikke kan støtte forslaget i den foreliggende form, men jeg vil gerne sige, at jeg synes, det er udmærket, at der kommer et forslag frem, sådan at man tager fat på den mere principielle diskussion om hele uddannelsessiden.

Vi er på linje med det overordnede mål, der ligger i forslaget. Vi er tilhængere af, at vi får et højere uddannelsesniveau i Dan-

[Lone Dybkjær]

mark. Faktisk kan man vel sige så højt som muligt: jo bedre uddannede vi er, jo bedre mulighed har vi for at klare os.

Vi er også tilhængere af, at man specielt satser på dem, der ikke fik nogen mulighed for uddannelse; det er nok dér, vi skal prøve at sætte ind, når vi skal prioritere disse spørgsmål i fremtiden.

Vi er også enige i, at det er vigtigt, at vi får taget fat på, om vi ikke kan gøre den passive arbejdsløshedstid mere aktiv, og at vi derfor åbner for nogle drøftelser af, hvordan man kan udnytte den tid bedre. Det virker ikke rimeligt, at man får penge for overhovedet ikke at bestille noget, og under alle omstændigheder burde der kunne komme en eller anden form for undervisning ind i billedet.

Det er klart, at det skaber en lang række problemer – dem kender vi alle sammen – og der er en lang række grænseområder og den slags ting, men princippet: at prøve på at højne uddannelsesniveautet også i arbejdsløshedstiden, når man får udbetalt arbejdsløshedsdagpenge, er i sig selv rigtigt. Så vil jeg godt tage en masse forbehold for alle de problemer, der opstår ved det, men jeg synes, det er vigtigt, at vi arbejder med disse spørgsmål. Jeg synes dog, man kan gribe det an på lidt forskellige måder, men det skal jeg ikke komme ind på her.

Jeg er også enig i tanken om den livslange uddannelse. Der er ingen som helst tvivl om, at det er noget, vi kommer ind på i fremtiden, og det er også noget, det radikale venstre har sagt i adskillige år. Vi mener i øvrigt også, at det bør kobles på de grunduddannelser, vi skal have, og vi mener, at man i højere grad burde diskutere den sammenhæng, der skal være mellem grunduddannelserne og den livslange uddannelse. I øjeblikket er der jo på en lang række områder om ikke en livslang uddannelse i forslaget forstand, så i hvert fald mulighed for en ganske god ajourføring og videreudvikling, men der er mange, der ikke har disse muligheder, og dermed har jeg holdt mig til det helt principielle, som jeg synes det er vigtigt at få diskuteret.

Vi er derimod ikke enige i, at fagforeningerne så stærkt skal ind i billedet, når det drejer sig om denne uddannelses tilrettelæggelse. Vi mener, at uddannelsen bør have både et fagligt og et alment indhold, men det bør ikke styres af fagforeningerne.

Marianne Bentsen-Pedersen (SF):

Jeg skal takke et flertal af ordførerne for en særdeles positiv modtagelse af vores forslag.

Jeg vil godt starte med at sige til ministeren, at jeg ikke er uenig i, at arbejdsmarkedets parter skal høres i denne sag. Jeg mener, det er vigtigt, at forslaget kommer ud til en drøftelse, en høring, i fagbevægelsen, og jeg mener også, vi må se på, at det er et beslutningsforslag, som har en mulighed for at gå den vej rundt, før man eventuelt tager nogle lovinitiativer. Men jeg kunne godt tænke mig at få bekræftet, at regeringen vil være villig til i givet fald at stille sig positivt over for en følgelov med henblik på at gennemføre, hvad man måtte aftale.

Ministeren siger, at staten ikke skal bidrage til dette forslag, men vi har altså været af den opfattelse, at når det var inden for det område, som staten normalt bidrager til, altså inden for 12 års skolegang, var det rimeligt, at staten, bare forsinket, betalte uddannelsen for de mennesker, som ikke fik den på det tidspunkt, da staten ville have givet den gratis. Men ellers har ministeren været enig i mange af forslagens punkter, bl.a. den løbende optjening. Ministeren siger, der er for mange timer; det mener jeg ikke der er, men det er selvfølgelig noget, man kan snakke om.

Ministeren har undret sig over aldersgrænsen på 25 år, men den er netop begrundet i, at vi ikke har ment, at vi ved denne lejlighed skulle fremsætte et forslag om en skjult uddannelsesløn. Derfor har vi indført grænsen på de 25 år – som for øvrigt også ligger i SiDs forslag – sådan at man ikke kan tage en kompetencegivende uddannelse, lige når man har forladt skolen.

Ministeren påpeger også, at 12 års skolegang er for meget. Det er SFs principielle holdning, at alle bør have en 12-årig skolegang, og derfor mener vi også, at det er den grænse, der skal opereres med her i forslaget.

Ministeren nævner også, at de arbejdsløse er med, og det har selvfølgelig været et stort ønske for os, at vi får de arbejdsløse i gang.

Når fru Jytte Andersen siger, at dette er 1980ernes uddannelsespolitiske udfordring, kan jeg godt være enig i det, hvis vi får en rimeligt stor uddannelseskapacitet inden for området, hvis man ikke i stedet for prøver at

[Marianne Bentsen-Pedersen]

fedte sig igennem med meget få timer inden for meget få områder. Hvis vi virkelig kan få et forslag, der bliver gennemgribende på dette område, tror jeg, det kan blive en stor udfordring, men jeg er lidt på vagt over for, at man måske alligevel ikke vil være villig til at udforme de forslag, som gør det til en stor udfordring.

Når fru Jytte Andersen nævner SiD og LO, kan jeg sige, at SiDs eget forslag faktisk ligger meget tæt op ad det af SF foreslåede, men at SiD ikke har indskrevet 120 timer, men et lavere antal, og at de heller ikke har den grunduddannelse med i deres forslag, som SF har.

Jeg er meget glad for, at fru Jytte Andersen nævner, at det også kan virke positivt over for den demokratiske proces. For os er dette ikke kun et spørgsmål om at kvalificere sig til et job, men det er i høj grad et spørgsmål om en personlig udvikling og om at kvalificere sig til at deltage i en demokratisk proces i et samfund, som bliver mere og mere indviklet.

Jeg er meget enig i – og det står da også i forslaget – at det skal foregå på den voksnes egne betingelser, og at man skal kunne vende tilbage til arbejdet.

Fru Jytte Andersen siger, at forslaget mangler et afsnit om opøgende virksomhed. Det kan jeg være helt enig i; og det vil vi meget gerne flette ind i forslaget. Jeg synes også, det er en mangel, og det er en forglemelse fra vores side, hvad jeg skal beklage. Men når fru Jytte Andersen siger, at forslaget fikserer på eksamensrettede kurser, er jeg meget uenig; det mener jeg bestemt ikke man kan læse ud af forslaget. I så fald har vi udtrykt os meget dårligt, for det er bestemt ikke vores intention.

Fru Karen Højte Jensen taler om, at dette er tvang, der hæmmer, hvad der spirer og gror. Jeg vil da gerne bede fru Karen Højte Jensen om at fortælle mig, hvor i forslaget der står noget, der kan få det, der i øjeblikket spirer og gror, til at dø ud. Jeg mener ikke, der er noget, der bortrationaliserer noget som helst af det, der foregår for øjeblikket. Tværtimod er dette et supplement til det, som fru Karen Højte Jensen mener spirer og gror.

Når fru Karen Højte Jensen siger, at SF fremlægger socialdemokratiets tanker, er det ikke rigtigt. Dette er et forslag, som vi har

arbejdet med gennem temmelig lang tid, og vi har i vores interne uddannelsesudvalg bearbejdet det mange gange og har skrevet til hinanden frem og tilbage. Det betyder, at vi er startet på dette for meget længe siden, og så for statsministeren holdt sin tale om betalt frihed til uddannelse.

Fru Karen Højte Jensen siger også, at de hjemmearbejdende ikke er med. Det mener jeg heller ikke er rigtigt. Der er ikke nogen økonomiske subsidier til de hjemmearbejdende, idet de ikke går glip af nogen lønindtægt på samme måde, som de, der er i arbejde, ville gøre det, hvis de skulle gå ind i dette.

Fru Karen Højte Jensen spørger også, hvad det koster, og det er meget svært at beregne, fordi det selvfølgelig er afhængigt af, hvor mange der vil tage imod tilbuddet, og det gælder specielt for grunduddannelserne. Vi ved ikke noget om, hvor mange af de mennesker, der har en 7-årig skolegang, der vil være motiveret for at få den suppleret. Vi ved ikke, hvor mange af dem, der har en 7-årig skolegang, der er så grundigt trætte af skolen, at de bestemt ikke har noget ønske om at få mere uddannelse. I den forbindelse er det netop vigtigt, at vi får et opøgende arbejde, så at så mange som muligt af de mennesker, der har den laveste uddannelse, kan motiveres til at komme med.

Fru Karen Højte Jensen taler også om, at det reducerer udbuddet af arbejdskraft, og det er åbenbart det, der er vigtigt. Jeg mener også, det er vigtigt at reducere udbuddet af arbejdskraft, så længe der er så mange arbejdsløse, som der er for øjeblikket, men det er ikke primært formålet med dette. Det primære er at højne uddannelsesniveaet og at det så ved siden af har den effekt, at der ikke bliver så lang en kø af arbejdsløse, synes jeg er en positiv og ikke, som fru Karen Højte Jensen næsten vil indicere at det skulle være, en negativ følge.

Fru Karen Højte Jensen siger også, at vi ikke løfter en flig for, hvad indholdet skal være, og det hænger netop sammen med det, som fru Karen Højte Jensen også selv nævnte, at det skal være brugerstyret på den måde, at det er brugerne af systemet, der selv kommer til at lægge indholdet i uddannelsen.

Til hr. Tørnæs vil jeg sige, at når han kan støtte, at man kan uddanne sig eksempelvis i teknologi, er jeg også enig i det, men jeg mener ikke, at vi udelukkende skal lave en livs-

[Marianne Bentsen-Pedersen]

lång uddannelse på rent faglige områder. Jeg mener, det er meget vigtigt, at vi også får de almene områder med, for ellers mangler vi bredden, og så mister vi netop muligheden for at få flere ind at arbejde for den demokratiske proces, hvad jeg synes er lige så vigtigt som, at vi får nogle helt specifikke faglige kurser.

Til hr. Tinning skal jeg sige, at jeg er glad for den positive modtagelse, og at jeg godt kan være enig i, at de 120 timer er et minimumskrav; det svarer til 3 timer om ugen, og jeg synes ikke, det er noget urealistisk grundlag at bygge et forslag op på.

Jeg beklager, hvis der er nogle uklarheder med hensyn til, hvordan undervisningen skal foregå, når vi snakker om projektorienteret undervisning og om tværfagligt indhold. Jeg mener bestemt, at de ting, som hr. Tinning nævnte, nemlig boligområder og energi, ville være absolut egnede emner for en undervisning, der netop er projektorienteret.

Jeg er også glad for fru Lone Dybkjærers principielle holdning til forslaget. Det kunne tyde på, at der kan blive et flertal i hvert fald for det principielle; om vi så kan blive enige om enkeltheder, vil tiden vise. Men jeg er meget glad for, at fru Lone Dybkjær netop også peger på, at det drejer sig om et højt uddannelsesniveau, ikke, sådan har jeg forstået det, kun på rent fagspecifikke områder, men også på områder af meget generel karakter.

Undervisningsministeren (Dorte Bennedsen):

Fru Marianne Bentsen-Pedersen stillede mig et spørgsmål, og inden jeg besvarer det, må jeg sige, at jeg fandt nogle af de formuleringer, fru Marianne Bentsen-Pedersen kom med her i sit sidste indlæg, lidt uklare. Derfor vil jeg gerne understrege det, som jeg sagde i mit første indlæg, at regeringen finder det meget væsentligt, at dette bliver et spørgsmål, der afgøres og tages stilling til mellem arbejdsmarkedets parter. Under forudsætning af, at arbejdsmarkedets parter har truffet en aftale, er regeringen villig, som jeg remsede det op i mit første indlæg, både til at foretage den nødvendige følgelovgivning og til at stille de nødvendige uddannelsesressourcer til rådighed, men forudsætningen er altså, at det er arbejdsmarkedets parter, der tager stilling til og aftaler dette.

Fru Marianne Bentsen-Pedersen havde også nogle betragtninger om det rimelige i, at staten skulle betale – i modsætning til det, jeg sagde – fordi den gav undervisning til de helt unge. Ja men jeg drømmer ikke om, at staten ikke skal stille undervisningen gratis til rådighed. Det er et spørgsmål om lønudgifterne i denne forbindelse, som jeg ikke finder bør betales af statskassen.

Så skal jeg blot gøre en enkelt bemærkning herudover, og den skal være til fru Karen Højte Jensen. Det undrer mig i og for sig ikke en tøddel, at det konservative folkeparti ikke kender sin Grundtvig – det er der mange gode historiske årsager til – men hvis de nu gjorde det, ville fru Karen Højte Jensen også vide, at Grundtvigs hovedtanke var, at folk, der havde været ude i arbejdslivet i nogle år, skulle have muligheden for at vende tilbage og modtage undervisning netop ud fra den filosofi, at så vidste de noget om livet og livets problemer og vidste, hvad de skulle spørge om. Da havde de virkelig for alvor behov for og mulighed for at modtage undervisning.

Derfor vil jeg sige, at grundtanken i spørgsmålet om frihed til uddannelse er sådan, at fru Karen Højte Jensen trygt kan lade være med at bekymre sig om gamle Grundtvigs sjælstilstand. Tvært imod at vende sig i sin grav tror jeg faktisk han ligger og fryder sig over, at det, han satte i værk, stadig gror og skyder nye skud, og det synes jeg er en god ting.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Mette Madsen):

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Første behandling af: